

nødvendigt lige over for alle de mangfoldige andre Forandringer og Forbedringer i Kirkerne, som dels denne Lov og dels Loven af 1861 medføre. Det er ikke mig bekendt, at der i Loven af 1861 er Spørgsmaal om at indhente Menighedens Udtalelse om, hvorvidt den anser Brædeguld eller Stenguld for hensigtsmæssigst, eller om den anser Dysforholdene i Kirker for at være heldige, eller om Stolestaderne kunne anses for at være tilsvæffelig brede osv. Jeg tror ikke, at der paa noget Punkt der er Spørgsmaal om, at Initiativet skal tages fra Menighedens Side, ligesaa lidt som der i Begyndelsen af denne Lov, hvor der handles om Tørklægning, er Spørgsmaal om at foretage Afstemning i Kommunen, om den finder, at de Døde ligge tvært nok eller ikke. Jeg maa altsaa fastholde, at denne Bestemmelse i § 4 om, at Initiativet til en Foranstaltning eller en Forbedring ved Kirken, som vel at mærke kan paalægges Tiendebeieren, tilkommer Menigheden, er noget Eneftaaende, Noget, der første Gang kommer frem, og jeg maa sige, at jeg ikke ret ser nogen Grund dertil. Jeg skulde meget betvivle, om overhovedet ikke alle Menigheder vilde sætte Pris paa, at deres Kirker bleve opvarmede, og jeg tror i Birkeligheden, at Befolkningen langt mere vilde paastjønne Loven i den Form, jeg tillod mig at angive, saaledes at der kom til at staa et absolut „skal“, selvfølgelig inden en vis given Tidfrist. Derved forekom det mig, at man naaede det, man egentlig vilde, at man naaede at skaffe Befolkningen i sin Helhed, og da navnlig ogsaa Mindretallet af Befolkningen, den Del, som paa Grund af Helbredstilstanden ikke ellers kunde søge Kirken, det Gode, som Loven tilfigter, men som den i sin nuværende Stikfelse neppe altid vil skaffe, thi det er jo indlysende, at det i mangfoldige Sogne vil kunne blive afhængigt af ganske andre Momenter end egentlig Trangen til 6 Grader Reaumur mere eller mindre, om en saadan Foranstaltning finder Sted. Det er jo klart nok, at hvor det er en maaste endog saa udenfor Sognet boende Mand, hvem den hele Byrde af denne Foranstaltning kommer til at paahvile, vil der kun blive Spørgsmaal, om man overhovedet skal sætte sig i Bevægelse for at naae 6 Graders Varme mere; men ganske anderledes turde det vel stille sig netop i de Sogne, der ere omtalte i § 9; det turde vel hælde, at i disse Sogne, der, som jeg tror, er det store Flertal af Sogne her i Landet, vilde det andet Hensyn, nemlig det økonomiske, gjøre sig gjældende med saa stor Styrke, at netop det, at Kirkesynet og Kirkeministeren ikke selv kunne tage noget Initiativ, men skulle afvente en Erklæring fra Menigheden, vilde blive en Hindring for, at dette Gode ogsaa kom disse Sogne tilbed. Jeg beder altsaa om, at mine Bemærkninger i Anledning af § 4 paa ingen Maade opfattes som en Modstand mod den Tanke at skaffe Menighederne hele Landet over dette Gode; jeg tror, at det noksom maa være fremgaact af, hvad

jeg har udtalt, at jeg ønsker dette Gode bragt tilveie. — Da den høitæredede Minister selv oftere har nævnet Bestemmelsen i § 5, den Bestemmelse nemlig, som gaar ud paa, at Midlerne til Opvarmningen skulle komme tilstede ved frivillige Sammenfund som en Slags Garanti for, at der virkelig var Alvor i Menighedens Ønske, saa maa jeg dog sige, at jeg ikke ret kan følge den høitæredede Minister her, hvormod jeg ganske kan slutte mig til, hvad den høitæredede Minister udtalte, da han første Gang havde Ordet, og som i det Mindste for mig lod saaledes, at det i og for sig er noget besynderligt at bruge et „skal“ ligeoverfor den, som skal tilveiebringe Apparatet, men lade det være afhængigt af et „kan“, om overhovedet Apparatet bliver benyttet; thi det er klart, efter som Lovforlaget foreligger, at naar man ikke frivilligt vil skaffe Brændsel, bliver hele Udgiften ved at tilveiebringe Apparatet spildt.

Rasmussen: Jeg for min Del ønsker ogsaa, at dette Forslag maa blive til Lov, og jeg kan ogsaa være ganske enig i, at der er visse Bestemmelser i Lovforlaget, som egentlig ere Indtagelser fra, hvad en Lov ellers pleier at indeholde. Men dersom jeg har opfattet Situationen rigtigt, saa er Sagen den, at det fremgaar af Folkethingets Forhandlinger, at man har været noget omsindigt lige over for Kirkeeierne. Dersom man havde ment, at der ingen Hensyn var at tage til Kirkeeierne ved saadanne nye Paalæg, saa antager jeg, at mange af de Bestemmelser, som staa i Loven, ikke vare komne til at staa der, men dels have Kirkeeierne havt meget vægtige Forsvarere inde i Folkethinget, dels maa det ogsaa erkendes, at den, som er i Besiddelse af en Eiendom, ikke helt uden Marsag skal paabyrdes Udgifter. Nu glæder det mig i højeste Grad, at de to erede Landssthingsmænd have udtalt sig om Sagen, og som jeg forudsætter ere større Kirkeeiere, i den Grad have udtalt sig for, at det ikke er mere end billigt, at Kirketiendebeierne komme til at afholde de Udgifter, som ere forbundne dels med en Afstioning af Kirkegaarde, dels med Opvarmning af Kirkerne. Men naar det nu er saa, synes jeg ogsaa, at vi gerne kunde overse de mindre heldige Bestemmelser, som enkelte Paragrafer indeholde, da de ganske vist moderere Udgiften for Kirkeeierne, og jeg kan heller ikke sige, at det er urigtigt i saadanne Tilfælde ved enkelte Leiligheder at appellere til Beboerne om, hvorvidt de ønske de omtalte Forandringer eller ikke. Det er ganske vist, det havde været mere regelret, og jeg finder ligefrem, det havde været mere rigtigt ogsaa fra mit Standpunkt. — jeg er ogsaa lidt Kirkeier — at det var blevet udtalt rent og klart, at Kirketiendebeieren skulde have denne Byrde ren og skær uden videre. Men naar vi nu forudsætte, at Forholdene ere meget forskellige — og jeg antager endnu, at der er visse Cgne